NGHIÊN CỨU ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ THỰC HIỆN CHỈ TIÊU QUY HOẠCH SỬ DỤNG ĐẤT HUYỆN HƯƠNG SƠN, TỈNH HÀ TĨNH TỪ NĂM 2011 ĐẾN NĂM 2020

Đỗ Văn Nhạ[1, *], Hoàng Hồng Quân[2]

TÓM TẮT

Quy hoạch sử dụng đất (QHSDĐ) đóng vai trò quan trọng trong phát triển kinh tế - xã hội và sử dụng bền vững các nguồn tài nguyên. QHSDĐ của huyện Hương Sơn, tỉnh Hà Tĩnh từ năm 2011 đến năm 2020 là cơ sở trong việc giao đất, thu hồi đất và xây dựng kế hoạch sử dụng đất hàng năm. Mục tiêu của nghiên cứu là đánh giá kết quả thực hiện các chỉ tiêu của phương án QHSDĐ và đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao khả năng thực hiện QHSDĐ giai đoạn tiếp theo. Kết quả nghiên cứu cho thấy, trong tổng số 1.052 công trình theo quy hoạch, thực hiện được 448 công trình và 604 công trình chưa thực hiện được từ năm 2011 đến năm 2020. Kết quả thực hiện các chỉ tiêu sử dụng đất, các công trình chưa thành công do nhiều nguyên nhân như các dự báo trong QHSDĐ còn hạn chế, thiếu nguồn lực và điều kiện thực hiện, đăng ký nhu cầu không sát thực tế. Như vậy, để thực hiện tốt hơn phương án QHSDĐ cần có những giải pháp phù hợp với điều kiện thực tiễn của địa phương, như cơ chế, chính sách, vốn đầu tư, thị trường, tổ chức thực hiện.

Từ khoá: *Quy hoạch sử dụng đất, thực hiện quy hoạch sử dụng đất, huyện Hương Sơn.*

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Quy hoạch sử dụng đất (QHSDĐ) là hệ thống các biện pháp kinh tế, kỹ thuật và pháp chế của Nhà nước về tổ chức, sử dụng và quản lý đất đai đầy đủ, hợp lý, khoa học và có hiệu quả cao nhất thông qua việc phân bổ quỹ đất đai và tổ chức sử dụng đất [1]. QHSDĐ dựa trên tiềm năng đất đai và thích ứng với biến đổi khí hậu [4], [5]. Ngoài ra, QHSDĐ còn mang tính lịch sử và là một bộ phận gắn với kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội của các địa phương [7], được tích hợp trong quy hoạch tỉnh [6]. Như vậy, QHSDĐ mang lại hiệu quả cao, bền vững cho việc sử dụng đất dựa trên các điều kiện cơ bản như tiền năng tự nhiên của đất, dồn điền đổi thửa, hiệu quả kinh tế - xã hội của việc sử dụng đất [2], [3]. QHSDĐ của Việt Nam hiện nay thực hiện theo Luật Đất đai năm 2013 [5], Luật Quy hoạch năm 2017 [6], các Nghị định của Chính phủ và các văn bản hướng dẫn thi hành luật.

QHSDĐ đến năm 2020 của huyện Hương Sơn được Ủy ban Nhân dân tỉnh Hà Tĩnh phê duyệt và tổ chức triển khai thực hiện từ năm 2011 đến năm 2020 theo Quyết định số 1739/QĐ - UBND ngày 27/12/2014 [8] và Quyết định số 1031/QĐ - UBND ngày 5/4/2019 [9]. Kết quả thực hiện QHSDĐ đã có đóng góp quan trọng trong phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Trong quá trình thực hiện có một số công trình, chỉ tiêu sử dụng đất thực hiện tốt theo quy hoạch. Tuy nhiên, kết quả thực hiện một số chỉ tiêu sử dụng đất, một số công trình được đề xuất trong QHSDĐ còn hạn chế hoặc cần phải điều chỉnh. Kết quả đó đã ảnh hưởng không nhỏ đến mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội, các khoản thu tài chính từ đất của địa phương. Mục tiêu nghiên cứu đặt ra là lý giải tại sao một số công trình, một số chỉ tiêu sử dụng đất thực hiện tốt, ngược lại nguyên nhân gì khiến một số công trình không thực hiện được hoặc cần điều chỉnh cho phù hợp với thực tế phát triển của địa phương. Trên cơ sở đó đề xuất giải pháp hợp lý để tổ chức thực hiện QHSDĐ trong giai đoạn tới của huyện đạt kết quả cao hơn.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Điều tra thu thập tài liệu, số liệu

Điều tra, thu thập các số liệu, tài liệu, bản đồ liên quan đến điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội, hiện trạng sử dụng đất, kết quả thực hiện phương án QHSDĐ đến năm 2020 của huyện Hương Sơn, tỉnh Hà Tĩnh. Điều tra, rà soát một số công trình, dự án như: công trình kinh tế, hạ tầng kỹ thuật, đất ở... đã có trong QHSDĐ và kết quả thực hiện của từng công trình, dự án đến năm 2020. Điều tra khảo sát thực tế tại 25 xã, thị trấn trong huyện Hương Sơn để xác định các nguyên nhân khi tổ chức thực hiện chỉ tiêu QHSDĐ.

[1] Học viện Nông nghiệp Việt Nam
[2] UBND huyện Hương Sơn, tỉnh Hà Tĩnh
[*] Email: dovannha@vnua.edu.vn

2.2. Phương pháp thống kê, phân tích và xử lý tổng hợp

Trên cơ sở các số liệu, tư liệu thu thập được, tiến hành thống kê diện tích, công trình, dự án đã thực hiện, chưa thực hiện theo QHSDĐ đến năm 2020; tổng hợp phân tích các yếu tố tác động đến quá trình triển khai thực hiện phương án QHSDĐ.

Công cụ sử dụng trong thống kê, phân tích, xử lý số liệu: Excel với các ứng dụng tiện ích.

2.3. Phương pháp so sánh, đánh giá

Trên cơ sở các chỉ tiêu, các công trình, dự án đã thực hiện theo quy hoạch hoặc chưa thực hiện theo quy hoạch, so sánh để tiến hành đánh giá tình hình thực hiện quy hoạch. Từ đó rút ra những kết quả đạt được, những tồn tại chính trong quá trình thực hiện phương án QHSDĐ huyện Hương Sơn; phân tích nguyên nhân tồn tại và đưa ra các giải pháp khắc phục.

Đánh giá quá trình tổ chức thực hiện các chỉ tiêu sử dụng đất, các danh mục công trình, dự án theo quy hoạch cần dựa trên các tiêu chí cụ thể, bao gồm: tỷ lệ (%) diện tích thực hiện được theo QHSDĐ; vị trí các công trình, dự án; tiến độ thực hiện công trình, dự án; các giải pháp hỗ trợ thực hiện QHSDĐ.

3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

3.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội huyện Hương Sơn

Hương Sơn là huyện trung du, miền núi nằm ở phía Tây Bắc của tỉnh Hà Tĩnh, cách thành phố Hà Tĩnh khoảng 70 km. Huyện có vị trí chiến lược quan trọng nằm trong hành lang kinh tế Đông - Tây, có mối liên kết thuận lợi với các tỉnh của Lào và Đông Bắc Thái Lan [10].

Kinh tế - xã hội của huyện trong thời gian qua phát triển khá tốt, đời sống của người dân ngày càng được nâng cao. Kết quả tăng trưởng và chuyển dịch cơ cấu kinh tế ở mức khá cao, cụ thể tốc độ tăng trưởng năm 2020 đạt 12,38%: cơ cấu nông nghiệp chiếm 25,14%; công nghiệp, xây dựng chiếm 30,09%; dịch vụ chiếm 44,77%; thu nhập bình quân đầu người đạt 40,0 triệu đồng [8].

Hương Sơn là huyện có tiềm năng rất lớn về điều kiện tự nhiên và tài nguyên vì nằm trong hành lang kinh tế Đông Tây, có thể giao lưu trao đổi hàng hoá với các tỉnh của Lào và Thái Lan. Điều kiện kinh tế - xã hội phát triển tương đối ổn định, cơ sở hạ tầng từng bước được đầu tư nâng cấp dẫn đến điều kiện sống của người dân ngày càng được nâng cao. Tuy nhiên, là vùng trung du, miền núi tỷ lệ lao động nông nghiệp còn cao, tỷ lệ lao động qua đào tạo còn thấp, chuyển đổi cơ cấu kinh tế, cơ cấu nghề nghiệp có nhiều khó khăn, hạn chế [10], [11].

3.2. Đánh giá tình hình thực hiện các chỉ tiêu QHSDĐ huyện Hương Sơn, tỉnh Hà Tĩnh đến năm 2020

Hiện trạng sử dụng đất năm 2020 cho thấy: tổng diện tích tự nhiên là 109.679,53 ha, diện tích đất nông nghiệp là 101.392,05 ha, chiếm 92,44%; đất phi nông nghiệp là 7.038,93 ha, chiếm 6,42%; đất chưa sử dụng là 1.248,55 ha, chiếm 1,14%.

Kết quả thực hiện chỉ tiêu sử dụng đất được thể hiện qua bảng 1.

Bảng 1. Kết quả thực hiện các chỉ tiêu sử dụng đất đến năm 2020

STT	Chỉ tiêu sử dụng đất	Mã	Diện tích năm 2020 theo quy hoạch (ha)	Kết quả thực hiện đến năm 2020 (ha)	Tỷ lệ thực hiện/quy hoạch (%)
	Tổng diện tích tự nhiên		109.679,49	109.679,53	
1	Đất nông nghiệp	NNP	98.529,18	101.392,05	102,91
1.1	Đất trồng lúa	LUA	4.657,20	5.564,82	119,49
	Đất chuyên trồng lúa nước	*LUC*	*3.505,16*	*4.208,59*	120,07
1.2	Đất trồng cây hàng năm khác	HNK	3.501,27	3.732,43	106,60
1.3	Đất trồng cây lâu năm	CLN	7.753,28	6.662,35	85,93
1.4	Đất rừng phòng hộ	RPH	31.045,55	31.758,07	102,30
1.5	Đất rừng đặc dụng	RDD	9.240,57	9.325,91	100,92
1.6	Đất rừng sản xuất	RSX	41.050,76	43.860,20	106,84
1.7	Đất nuôi trồng thuỷ sản	NTS	579,56	300,51	51,85